

hlásky:

Na rozkaz jsem tam musel tančit převlečený za ženské a chtěli dokonce, abych jim dělal i striptýz.

Když vidím, jak se kolem mne klátí dnešní studenti středních škol a holky s rožvejkanou hubou, mám pochybnosti o psychologické vyspělosti dnešní technické doby.

Muž v ženských šatech vždy znamenal pozornost obecnstva. Popravdě – každý chlap si to chce zkusit!

Komik, nebo tanečník? Mim, nebo zpěvák? I z dnešního pohledu tak jako tak těžko popsatelný zjev české zábavní kultury. Jisté však je, že chaotickou a dekadentní dobu současnosti i nedávné minulosti, podobně jako význam úspěchu filmu *Priscilla, královna pouště*, ilustrovala a doplňovala Čejkova živá vystoupení dostatečně trefně, až schizofrenně trefně, pokaždé jinak. Jinakostí. Pestrostí. Nebo někdy až nečekanou fantasmagoričností.

Jaroslav Čejka však toho prošel víc, než jak by se někomu zdálo. S „postbaletním a pantomimicko-komediálním“ založením takřka nemá konkurenci, ani ve světě. Ač Česká televize opakovaním zdevalvovala jeho figuru do představitel člověka, jenž se dokáže stát téměř úplně SLEPICÍ, už jen její opakování znamenalo, jak úspěšný výstup u publika to byl. Osobitých umělců je jako šafránu, skutečných komiků ještě méně.

Doma Jarouškovi Čejkovi říkali Akoš. Už jako dítě doprovázel do divadla sestru a matku – maskot opavského theatreu, pro kterou byla vždy připravena lóže. V kulisárně pak Akošovi dovolili hrát si „v maketě divadla“ s pisklavými panenkami a všechny překvapovat inscenačními schopnostmi. Dle potřeby loutky převlékal do vlastnoručně vyrobených kostýmů. Ostatní děti, které se těšily na Kašpárka, vyjevený kluk s divadýlkem ale vždycky „zklamal“. Hrával jim a dětským hláskem notoval příběhy a árie všech oper, které z velké scény odpozoroval… Děti nevěřily vlastním očím.

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Už jen na fotografii z vašich baletních let je patrné, že jste klasiku, s níž jste začínal, nebral tak vážně.

Komické role mně seděly odjakživa. A to, čemu já říkám „výrazové role“, mě strašně bavilo. Nad Ostravou litaly bomby a já už hrál ostatním dětem v trenýrkách divadlo na schodech, oponu napnutou na větvích. Rodiče šíleli, že je nálet, a já byl šťastný, že se můžu pitvořit. Vždyť jsem to viděl všude kolem sebe.

Otec nás už tehdy opustil. Pamatuji si jej ale, jak za mnou chodil do divadelní šatny a nutil mě do jídla, že prý jsem „jak za groš kudla“. Otec byl neuvěřitelně tlustý. Jednou jsem ho viděl, jak usnul na nádraží v hale. Z tašky mu koukaly buřty a lidé mu je kradli…

K divadlu mě vedly ženy – sestra a hlavně maminka – Maťa. Dnes je jí skoro 100 let, bydlí se mnou, starám se o ni, běhám pro obědy a plínky, ale je stále „čiperka“. Člověk se tomu musí smát. Nedávno byla se mnou pozvána na prezidentskou recepci na Hrad. Všichni obdivovali její kondici. Hlavně Helenka Vondráčková se v mamince velmi shlédla.

V 15 letech Akoš nastoupil do učení na malíře pokojů. Zdálo se totiž, že nic než malování a loutkové divadlo mu nejde. Oproti své figuře i závratí z výšek však dostal úkol škrabat strop. Jakmile vylezl na štafle a pohnul se, štafle se rozjely a Akoš skončil na zemi, k úžasu všech v perfektním „špagátu“. Vylekaný mistr chtěl volat lékaře. Nevěděl, že „špagáty“ jsou Akošovým největším hobby z let opičení se po baletící sestře.

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Někdo to už má v sobě. K divadlu mě – samouka – vzali i bez škol hned. Vystupoval jsem pak různě, v našich, ale i v ruských choreografiích – učil mě třeba Boris Slovák. Prošel jsem pěti velkými divadly a končil v Národním. Tančil a hrál jsem *Trufaldina*, v Čajkovského *Šípkové Růžence*, v *Marné opatnosti* dokonce postavu matky. Někdy tam nebylo zbyť, tehdy mnoho lidí u divadla nebývalo, a ženské role jsem musel zaskakovat. Nejraději jsem měl ale už ty „odstředivé“ role jako Petrušku a v *Labutím jezeře* šaška. S věkem jsem přirozeně přešel od baletu k pantomimě a pak téměř všemi divadelními žánry. 25 let jsem hostoval v Pražském komorním baletu Pavla Šmoka. Ale svoje vlastní výrazové etudy jsem si vždy vymýšlel sám. Vznikaly spontánně, pomalu, podle okolností a vždycky jsem je chtěl dostat do života – mimo jeviště.

Z taneční průpravy mi zůstalo mnoho – pohybová kondice i témata, například etuda zestárlé labutí primabaleríny.

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Do takového Armádního uměleckého souboru se však vzrůstem „malý“ Akoš nedostal z politických důvodů. Naopak, kvůli vnitřní bezpečnosti státu na vojně jeho figuru 1,55 m postavili k ostnatým drátům a ochraně důležitých objektů. Akoš po večerech svým spolubojovníkům přehrával ženské divadelní party a způsoboval všem zúčastněným „zjiťování erotických snů“.

Jak jste, v divadle i ženami doma vychováván k poezii a jemnosti, přežil vojnu mezi drsnými chlapy?

Je fakt, že jsem zažil ze začátku neskutečnou šikanu. Ale nedal jsem se. Pořád jsem si z nich dělal legraci, až měli šikanu nakonec ode mne. Úplně šíleli. Řvali na mě: Čejka, slezte z té skříně!… Ale nohy mám zničené z vojny. V pudu sebezáchovy jsem založil malou amatérskou estrádní

partu. Lampasáci to zřejmě s manželkami neměli moc dobré, tak po mně chtěli „zábavu“. Na rozkaz jsem tam musel tančit převlečený za ženské a chtěli dokonce, abych jim dělal i striptýz. Zahalen do hry světla a stínů, odhazuje od důstojnických paniček půjčený podvazkový pás, vyhovalo jsem jejich apetytu. Ke všemu a ze všeho jsem se musel dostávat sám a přes humor…

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Měl jste už tehdy tedy homosexuální zkušenosti?

Měl jsem děvčata, ale do homosexuální společnosti jsem se nedostával z nějaké zvláštní náruživosti. Do ní se nedostanete většinou v nějakých barech nebo v divadelním prostředí, jak si lidé představují. Zažil jsem neskutečné věci. Byl to skrytý svět. Horror mohl člověk zažít už jen v hornickém prostředí, které bylo na Ostravsku všude okolo, nebo jen ve vlaku v uzavřeném kupé se spolucestujícím. Kdybych se býval oženil, jak jsem i chtěl, zřejmě by se mi muži líbili dál víc.

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Pozdější divadelní setkání Akoše s partnerkou, jeho femme fatale, tanečnicí Jiřinou Kotovou, je ale svedlo ke společným projektům. Po ukončení čistě baletní kariéry spolu patřili k nemnoha cestujícím „kabaretním“ umělcům z východního bloku hostujícím na jevištích největších zaoceánských a rekreačních lodí, přístavišť, ambasad a dalších kuriózních míst. Zastupovali tak s programem sebe, vždy ne-dobrovolně Pragokoncert a často oficiálně i kulturu československého státu.

Jedno z nejzajímavějších vystoupení se odehrálo, když Akoš s Jiřinou Kotovou přijeli o tři dny dřív na pozvání do valutové ciziny, ale ubytování platilo k angažmá na dobu určenou. Umělci neměli na zaplacení pokoje. Museli si je tedy odpracovat v místním nočním klubu. Akoš převlečený za ženu tu na vlastní kůži zažil scénu jako z Někdo to rád horké. Podobně jako

Jacku Lemmonovi ve filmu, i jemu byl jedním z hostů nabídnut sňatek, peníze a šťastný rodinný život.

Jaký byl počátek vašich slavných čísel?
Opičil jsem se po starších a vážených kolezích. Vážil jsem si jich, ohromovalo mě jejich mistrovství, ale nedalo mi to. Někdy se prostě ve svých móresech neovládali… Tak je musel shodit někdo jiný. Moje etudy vznikaly hned v divadle při pauzách mezi zkouškami na jiná, klasická představení. Nebavilo mě jen tak sedět. Popadl jsem koště a pro pobavení ostatních jsem začal hrát třeba uklížečku. Právě Jiřina Kotová si mne všimla. Nejdřív mne nepoznala a z jeviště mě začala vyhánět. Celá situace nedorozumění ji tak pobavila, že se mnou hned vymýšlela, jak by se dalo z takových situací vycházet pro vlastní typ představení. Tak jsme nacvičili etudu s uklížečkou – Souboj dvou žen – a začali jsme s podobným programem zaplňovat *Chvilé pro písničku* v tehdy začínající ČT.

Jaroslav Čejka v roli Kašpárka, 1970

Ale váš vztah s Jiřinou Kotovou přerostl dál než v obyčejné partnerství. Jelikož se vás chci zeptat na názor na umění Michaela Jacksona, i on měl totiž v branži své femme fatale, jakého charakteru bylo „spojení“ mezi vámi a Jiřinou Kotovou?

S Jiřinou, mým „divadelním *Pérákem*“, mou osobní Margaret Thatcher, která byla o deset let starší, jsem vystupoval 35 let a zůstali jsme dodnes nejdéle vystupující párem v dějinách českého divadla. Určitě se mi stala sestrou a vzorem. A skutečně jsem ji obdivoval. Měla divadlo ohromně v merku. Bylo v ní něco z Jana Žižky – na množství nehleděla! Vedla mne, inspirovala bezstarostně ženským překonáváním problémů, radila mi v oblékání, v utrácení, jak udělat sobě i ostatním radost… Když jsme spolu začali jezdit do ciziny, její vysoká postava a blond vlasy nám všude otevíraly cestu. Vypadal jsem vedle ní komicky, ale právě o tom byla naše představení. Když třeba v letadle oznámili, že padáme, a vedle mě seděla právě ona, věděl bych, že to dobře dopadne. Nad vším se povznesla a držela se svého. Pašovali jsme přes nesčítně hranic jejího miniaturního psa a všude to prošlo. Nad každou diskusí, kterou ostatně snad ani nevnímala, udělala rázné gesto a všechny vždy uzemnila rozhozenýma rukama a povzdechem: „Ale pánové…!“

Tančila ve Werichově divadle a právě on pro ni vymyslel pro její skákání přezdívkou *Pérák*, podle pražské válečné legendy. Byla hyperaktivní a na jevišti byla vždycky vidět, i když dlouho tančila jen ve sboru. Později si na *Péráka* udělala i svou vlastní etudu. Příběh byl po válce dlouho všeobecně známý. Jiřina je vzácná osoba – múza, která uměla víc, než běžně rozdávat. Už jako za mladinkou za ní každý v divadle chodil a svěřoval se jí. Velice ji miloval i spisovatel Karel Pecka – pozdější manžel, kterého si vzala po návratu z politického žaláře a pomáhala mu v nejhorším období.

V roce 1973, kdy jsme měli asi vrchol spolupráce, se mě osobně v cizině ptali, jestli se musím vracet. Jiřina měla doma s chůvou děti, ale já byl svobodný. Odpovídal jsem, co bych u nich bez Jiřiny a sám dělal. Neměla lehký soukromý život, ale je to velká dáma a svatá žena. Spolu nás

práce ohromně bavila. Lidé se nám smáli a divili, jak spolu můžeme vydržet třeba na dlouhodobých zájezdech na lodích, když jsme tam měli představení třeba jen dvakrát do týdne. Zavřeli jsme se v našem divadelním světě představ a nikdo nás z našeho vymyšlení nedostal.

S Jiřinou si v domácnosti pomáháme dodneška. Vzpomínám si, jak jsem jednou pomáhal hledat její mladinkou dceru. Lítali jsme po Praze celou noc.

Televize pomohla dvojici zůstat na volné noze a v 60. letech mít hodně drobných, i když důležitých, rolí i ve filmu. Nejznámější je jistě film Kdyby tisíc klarinetů, ale za připomenutí stojí Nevěsta Jiřího Suchého. Vystupovali v nepřeberném množství etud – jako Bonnie a Clyde, Ginger a Fred, Chaplín a spol., 2 sestry... V cizině na ně byli zvědaví a komunisti je pouštěli, protože na nich dobře vydělávali. Byli pro spřátelenou i nespřátelenou cizinu rarita. V Austrálii na ně koukali, jako kdyby přiletěli z Marsu, už když dvojice Dáma a pidimužik vystupovala z letadla. Program bývalého dua, teď zeštíhlený pouze na dvojsmyslné akce sólisty, jezdí po světě pořád a s neustále doplňovaným repertoárem – ale nejžádanější jsou stále Černošská banánová zpěvačka, Tina Turner s koňským ohonem proti mouchám a Slepice.

Mistr parodie, který se v minulosti objevil i v seriálu Černošská banánová zpěvačka

Jako mistr parodie jste evidentně velký milovník patetických scén. Proč to?

Myslíte asi na mou interpretaci výstupu Hany Vítové, se kterou vystupuji v dámských šatech se závojem při zvukové nahrávce z filmu *Pytláková schovanka*. Většinou si vybírám takový tematický a doprovodný materiál, v němž si najdu nějakým naroubováním prostor k tanci. Stejně jsem tančil i na *Mámení* Helenky Vondráčkové. Snažím se být jako ona – „třpytivá hvězda“, která se vznáší ve vzduchu. Heleně, která to ještě neviděla, ale touží po tom, jsem říkal, snaž se, snaž, pak budeš zpívat a já tě někde překvapím a přitancím. Je to sice legrace, ale i zde je úspěch založený na technice a musíte být skutečně jako vánek.

Moje vystoupení mají „raritní“ zvukový doprovod. Vybírám pečlivě. Celoživotně miluji operu. Dřív byla jako žánr, pro spojení všech fenoménů, vrcholem v umění. Mladí lidé už ani dnes ale neví, kdo byla třeba Maria Callas. Přitom když viděl divák na jevišti jen její záda, vyčetl jen z nich psychologické napětí figury. Taková to byla i herečka. Řekněte mi, kde jsou takové umělkyně dnes? A čím kdo toto nahradil? Když vidím, jak se kolem mne klátí dnešní studenti středních škol, budoucí otcové od rodin, a holky s rožvejkanou hubou, mám pochybnosti o psychologické vyspělosti dnešní technické doby.

Jaká je vaše zkušenost s prosazováním vlastních pořadů v České televizi? Měl jste někdy nepřátele v prosazování svých komických výstupů?

Někdy jsou to boje, aby se to do programu hodilo. Všude chtějí mít akorát hvězdy. Je překvapivé, že i v nekomerční televizi. Když pozoruji ty ksichty v parlamentu, kteří samozřejmě za takovou situaci mohou, jak ještě do kamery naschvál dělají ospalecké grimasy, myslím si, že žijeme spíš ve

zvěřinci. Musí se pořád něco dělat, jinak je nuda. Když se začne s drogama nebo s alkoholem, je to smutné. Zábava je droga, konzum také.

Někteří herci jsou Akošovi obzvlášť vzácní. Například multitalentovaná Ladka Kozderková, odborník na číšníky a vedlejší role Jiří Lír nebo ničitel talentů svých kolegů (dle mého názoru mladého režiséra Viktora Tauše) Boris Hybner, v jehož společnosti vznikl chybně uchopený Herzův Gagman. Akoš si však i u těchto drobných spoluprací udržoval odstup pro své speciality.

Nejznámější z vašich etud vystoupení je *Slepice*. Proč myslíte, že právě ona?

Nejvíc jsem opustil sám sebe. Není to tak úplně celé můj nápad. Samozřejmě že v pantomimě se slepice předvádí, ale myslím, že se mi povedlo tuto roli dovést k určité perfekci. V tomto kostýmu a zpracování takto nebyla ještě nikdy použita. Vymyslel jsem si to jednou u sebe ve vesnickém podnájmu na okraji Prahy. Měli jsme slepice na dvorku hned pod oknem. Sledoval jsem je u těch kurníků. No, chovaly se prostě jako lidi... a už to bylo! Kvokal jsem a vytrčoval hlavu. Všude po bytě pak bylo peří.

Vystupoval jsem ale i v roli *Švejka*, *Rudovouse*, hrál jsem gorilu s budíkem – visel jsem v kostýmu do orchestřiště, chlupy ze mne visely a muzikanti říčeli hrůzou, že na ně sletím... Málem se to stalo, ale za risk stojí každé dobré vystoupení.

Dnes si všechny svoje kostýmy už šiji, navrhují i vymyslím sám. Důležitá je i maskéřina. Pokaždé se líčím. Černím si i dírky v nose. To se má. Jste pak i víc sexy.

Proč jste se rozhodl při sólo vystupováních oblékat do ženských šatů, měl jste někdy chuť jako Michael Jackson změnit identitu, podobně jako on ve své idoly?

To už k tomu show divadla prostě patří. Nikdy mi to ani nepřišlo. Muž v ženských šatech vždy znamenal pozornost obecenstva. Po pravdě – každý chlap si to chce zkusit! Jacksona velice obdivuji. Je to naprostý profesionál, ve všech svých oborech.

Ono se to prostě málokdy vídá, ale i tak to nejde dělat jen tak bez tématu, bez záměru a bez smyslu pro humor. Kdyby toto neměl, dlouho by to nevydrželo. Já jsem ale asi jinak zaměřený než on. Jsem spokojený s tím, jaký jsem. Spousta problémů vzniká z nedostatku sexu. Jsem si naprosto jistý. Když to přijde na mě, pomůžu si sám a všechno pak jde líp. Já si připadám jako loutka. Nechávám se jakoby vést a všechno se odehraje dobře. Třeba když chci někoho potkat, netlačím na to a nakonec se potkáme.

Jak se díváte na módu travestystyshow, která zaplavila regionální scény?

Jakým způsobem si vlastně vy – osobitý sólista – vyděláváte, když televize umožňuje vystoupení humoristům vašeho ražení čím dál tím méně a upřednostňuje průměr?

No samozřejmě na všelijakých místech. Ale oproti televizi to má člověk zaplaceno královsky. Některá televizní vystoupení, speciálně pro ČT, jsou almužnou. To už si vydělám spíš na soukromých večírcích, odkud přicházejí pozvání často. Víc dostanete zaplaceno, když pomalu už jen vyskočíte a předvedete se na kulečnickovém stole. Co se týče gay klubů, tak těm já se snažím vyhýbat. Dobré publikum v nich najdete jen výjimečně. Jeden velmi slušný a přátelský gay klub v Chebu navštívím párkrát do roka s vystoupením a je pro mne vždy připravena veškerá organizace, odvoz a občerstvení. Je to solidní podnik ne proto, že s majitelem se známe dlouhá léta, ale protože publikum je většinou zahraniční – prostě Němci a cizinci vůbec mají lepší vystupování a dovedou ocenit excentričnost vystoupení.

Kde Akoše – Jaroslava Čejku můžete vidět dnes? Potkáte jej na ulicích Smíchova, kde žije. Při práci je k spatření například minimálně jednou měsíčně jako stálý člen Směšného divadla v Klubu Trojická. Hraje, tančí a někdy prý i zpívá také v Divadle u Hasičů, v příbramském a plzeňském divadle. Akošův principál ze Směšného divadla Luděk Sobota říká: „Je téměř jediný, kdo mě dokáže vždy rozesmát až k slzám! Je ale strašně ješitný a když ho nepochválíte nebo omylem vezmete od diváků kytku, která měla patřit jemu, dělá hrozný scéný, no jako každej...“

Jak se díváte na módu travestystyshow, která zaplavila regionální scény? Tomu se mohu jen smát. Je to přesně ten pustý exhibicionismus, jaký vládne televizi. Většinou ti kluci pouze imitují. Nejde jim o punc typové originality. Atraktivní to však je, vždyť vidíte, kolik otevřenosti ve společnosti je. Najdou se ale výjimky. Například u mě v sousedství jeden kluk, co umývá v restauraci nádobí, umí tak dokonale výrazově napodobit Zagorku, že člověk musí uznat talent.

Sledujete dnešní scénu moderního tance? Oslovil vás třeba break dance?

Ale jistě. Moderní tanec, umění černochů, to má nedozírné možnosti. Jsou

uvolnění. Viděl jsem třeba tančit nahé tanečníky už před léty v Holandsku. Vystupovali na scéně postavené z kachliček, aby to ještě vypadalo jako v koupelně při umývání a nezbudilo to v publiku odpor. Lidé mohou tančit nazí nebo jinak jíní, ale jejich taneční zpracování musí být tak silné, až to divákům ani nepřijde, protože to vnitřně znají i z vlastního života. Strhne vás děj, estetika možností lidských pohybů, základ naší tělesnosti, jednoduchosti i bezbranné nicotnosti nebo jinak negativní pohybové projevy civilizace. Tanec může být i kritický.

Akoš se téměř celoživotně zabývá tématem Proměny. Je a není to úděl herce?

Představte si Jaroslava Čejku ve všech rolích adaptace Kafkovy Proměny nebo Jakubiskova nového filmu Třetí pohlaví. Jak říkal Sršatec z Hranic Petr Marek: „Proč bychom kupovali cizí, když máme kvalitu doma.“ A trapnou estrádu nechme ubavit k smrti herce, politíky, sportovce a producenty ve výslužbě! Jaroslav Čejka žije a pořád dělá provaz jak Ljuba Hermanová.

Zajímá mne váš názor na vztahy mezi herci – není jejich zvláštní společenství, speciálně dnes v mediální virtualitě, společenstvím již izolovaných lidí?

Je. Ale až dnes. Můžou za to ty počítače. Tím se ale nemůžete trápit. Vždycky jste nějak napojen na skutečný život. Záleží na tom být k němu pokorný a neuhýbat mu právě směrem k nějakému ghettu.

Celý život si ale můžu hrát a prochází mi to. Po celém světě mám právě díky tomu plno přátel. Lidi ze zdejší branže mohou jenom závidět a závidět. Takže jakápak samota. Leda tak jejich.